

Dr. Hüseyin IŐIK

**MATRAH AŐINDIRMA KÂR KAYDIRMA
(BEPS) PROJESİ VE TÜRK VERGİ
SİSTEMİNE ETKİLERİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM BEPS'LE İLGİLİ KAVRAMLAR, İKTİSADİ VE SOSYAL SEBEPLERİ, İÇERİĞİ, ÜLKELERİN BAKIŞI

1. BEPS İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAM VE KONULAR.....	12
1.1. Ulusal Vergi Sistemi, Uluslararası Vergi Sistemi ve Vergi Anlaşması	12
1.2. Vergilendirme İlkeleri	19
1.2.1. Kanunilik İlkesi	20
1.2.2. Genellik ilkesi	21
1.2.3. Ödeme Gücü İlkesi.....	21
1.2.4. Eşitlik İlkesi.....	23
1.2.5. Etkililik İlkesi	24
1.2.6. Verimlilik ilkesi.....	25
1.2.7. Belirlilik İlkesi.....	25
1.2.8. Tarafsızlık ilkesi	26
1.2.9. Esneklik İlkesi.....	27
1.2.10. Basit ve Anlaşılabilir Olma İlkesi	27
1.3. Çok Uluslu İşletmelerde Vergiden Kaçınma ve Vergi Kaçakçılığı.....	27
1.4. Çok Uluslu İşletmelerde Vergi Planlaması	30

2. BEPS'İN ARKA PLANINDA YATAN EKONOMİK VE SOSYAL GELİŞMELER.....	35
2.1. 2008 Ekonomik Krizinin Uluslararası Vergi Sistemini Değişikliğe Zorlaması	35
2.2. Devletler ile Çok Uluslu İşletmeler Arasında Süregelen Vergilendirme İlişkisinin Devam Ettirilememesi	38
2.3. Sivil Toplum Kuruluşlarının Değişimde Olumlu Katkısı.....	41
3. BEPS'İN OLUŞUM SÜRECİ	44
4. BEPS'İN İÇERİĞİ VE AMACI.....	49
5. BEPS'İN HUKUKİ NİTELİĞİ	56
6. BEPS EYLEM PLANLARI	60
7. ULUSLARARASI KURULUŞLARIN, ÜLKELERİN VE SİVİL TOPLUMUN BEPS'E BAKIŞI	66
7.1. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı.....	66
7.2. Birleşmiş Milletler	67
7.3. Amerika Birleşik Devletleri	70
7.4. Avrupa Birliği.....	72
7.5. Diğer Ülkeler	73
7.6. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları	81
8. BEPS VE TÜRKİYE	83
8.1. Türkiye'nin BEPS Açısından Vergi Kaybı.....	83
8.2. Türkiye'nin BEPS Konusunda Yaptıkları.....	87

İKİNCİ BÖLÜM

BEPS EYLEM PLANLARI

1. DİJİTAL EKONOMİNİN VERGİLENDİRİLMESİ.....	93
1.1. Eylem Planının İçeriği.....	93
1.2. İşyeri Tanımının Dijital Ekonomi Karşısında Yetersiz Kalması	100
1.3. İki Sütunlu Çözüm Önerisi.....	103
1.3.1. I. Sütun Önerisi.....	106

1.3.2.	II. Sütun Önerisi	109
1.4.	Türkiye'nin Durumu	114
1.4.1.	Elektronik Ticarete Bildirim, Sorumluluk ve Vergi Tevkifatı Uygulamaları.....	114
1.4.2.	Dijital Hizmet Vergisi.....	117
1.4.3.	İki Sütunlu Çözüm Önerisi.....	119
2.	KARMA UYUMSUZ DÜZENLEMELER.....	121
2.1.	Eylem Planının İçeriği.....	121
2.2.	Karma Uyumsuz Düzenlemelerin Şekilleri.....	127
2.3.	Karma Uyumsuzlukların Vergi Kaybına Sebep Olması	130
2.4.	Karma Uyumsuzluklara Yönelik Düzenlemeler	133
2.4.1.	Şeffaf Kuruluşlar.....	133
2.4.2.	Çifte Mukim Kuruluşlar	136
2.4.3.	Çifte Vergilendirme ve Vergilendirmemeye Yönelik Önlemler.....	139
2.5.	Türkiye'nin Durumu	142
3.	KONTROL EDİLEN YABANCI KURUM KURALLARI.....	143
3.1.	Eylem Planının İçeriği.....	143
3.2.	KEYK Düzenlemelerine İlişkin Öneriler.....	147
3.3.	Türkiye'nin Durumu	149
4.	FAİZ VE DİĞER FİNANSAL ÖDEMELER	154
4.1.	Eylem Planının İçeriği.....	154
4.2.	Vergi Anlaşmalarındaki Düzenlemeler.....	162
4.3.	Türkiye'nin Durumu	166
5.	ZARARLI VERGİ REKABETİ UYGULAMALARI.....	171
5.1.	Eylem Planının İçeriği.....	171
5.2.	Vergi Cenneti, Tercihli Vergi Rejimi Ayrımı	174
5.3.	Tercihli Vergi Rejimleri	177
5.4.	Zararlı Vergi Rekabetinde Dikkati Çeken Ülke veya Hükümler Alanları.....	184
5.5.	Türkiye'nin Durumu	187

6. ANLAŞMA MENFAATLERİNİN ENGELLENMESİ.....	189
6.1. Eylem Planının İçeriği.....	189
6.2. Anlaşma Menfaatlerinin Engellenmesine Yönelik Stratejiler ...	194
6.3. Vergi Anlaşmalarının Amacının Genişletilmesi.....	200
6.4. Anlaşmanın Kötüye Kullanımının Önlenmesi	201
6.5. Temettü Devir İşlemleri	203
6.6. Kuruluşun Değeri Esas Olarak Gayrimenkul Varlıktan Kaynaklanan Hisselerinin veya Menfaatlerinin Elden Çıkarılmasından Doğan Sermaye Değer Artış Kazançları	204
6.7. Üçüncü Ülkelerde Bulunan İşyerlerinin Geliri.....	206
6.8. Vergi Anlaşmalarının Bir Tarafın Kendi Mukimlerini Vergilendirme Hakkını Sınırlandırma Amaçlı Uygulanması	207
6.9. Türkiye'nin Durumu	208
7. İŞYERİ STATÜSÜNDEN KAÇINMANIN ENGELLENMESİ.....	210
7.1. Eylem Planının İçeriği.....	210
7.2. İşyerinin Genel Tanımı.....	213
7.3. İşyeri Olarak Kabul Edilecek Yerler	213
7.4. İnşaat, Yapım, Montaj, Kurma ve Danışmanlık Faaliyetleri	213
7.5. Hazırlayıcı ve Yardımcı Faaliyet Yürütülen Yerler	215
7.6. Bağımlı ve Bağımsız Temsilciler	219
7.7. Sözleşmelerin Bölünmesi.....	223
7.8. Bir Teşebbüsle Yakın İlişkili Kişi Tanımı.....	224
7.9. Türkiye'nin Durumu	226
8. TRANSFER FİYATLANDIRMASININ DEĞER YARATIMI İLE UYUMLU HALE GETİRİLMESİ.....	229
8.1. Eylem Planının İçeriği.....	229
8.2. Yüksek Değerli Gayrimaddi Haklar	234
8.3. Riskin Gerçek Duruma Uygun Dağıtımı	242
8.4. Özel Transfer Fiyatlandırması Durumları.....	245
8.5. Vergi Anlaşmaları Boyutu	249
8.6. Türkiye'nin Durumu	250

8.6.1. Mevcut Düzenleme	251
8.6.1.1. Genel Tanım	251
8.6.1.2. İlişkili Kişi Tanımı.....	251
8.6.1.3. Emsallere Uygunluk İlkesi	252
8.6.1.4. Fiyatlandırma Yöntemleri	252
8.6.1.5. Peşin Fiyatlandırma Anlaşmaları.....	253
8.6.1.6. Transfer Fiyatlandırmasının Vergisel Sonuçları.....	254
8.6.1.7. Hazine Zararı Şartı	255
8.6.1.8. Uygulanacak Cezalar.....	256
8.6.2. Türkiye İçin Öneriler	256
9. BEPS'İN ÖLÇÜLMESİ VE GÖZLENMESİ.....	259
9.1. Eylem Planının İçeriği.....	259
9.2. Türkiye'nin Durumu	263
9.2.1. Gelir Politikası ve Yönetimi Teşkilat Yapısı	265
9.2.2. Vergi Denetimi Teşkilat Yapısı	267
9.2.3. Gelir Politikası Belirleme ve Yönetimi ile Vergi Denetimi Bakımından Değerlendirme	268
10. ZORUNLU İFŞA KURALLARI.....	271
10.1. Eylem Planının İçeriği.....	271
10.2. Türkiye'nin Durumu	277
11. TRANSFER FİYATLANDIRMADA BELGELENDİRME VE ÜLKE BAZLI RAPORLAMA.....	281
11.1. Eylem Planının İçeriği.....	281
11.2. Hazırlanacak Dosyalar	285
11.3. Vergi Anlaşmaları ve Transfer Fiyatlandırma Rehberi Boyutu .	291
11.4. Türkiye'nin Durumu	293
12. UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM MEKANİZMALARININ ETKİLİ HALE GETİRİLMESİ	295
12.1. Eylem Planının İçeriği.....	295
12.2. Karşılıklı Anlaşma Usulü.....	300

12.3. Tahkim	303
12.4. Karşı Düzeltmeler.....	304
12.5. Türkiye'nin Durumu	306
13. BEPS ÇOK TARAFLI SÖZLEŞMESİ.....	309
13.1. Eylem Planının İçeriği.....	309
13.2. Hazırlık Süreci ve Gerekliği.....	311
13.3. Hukuki Niteliği.....	313
13.4. En Çok Kayrılan Ülke Kuralı Karşısındaki Durumu.....	318
13.5. Esnekliği ve Ülkelerin Tutumları.....	320
13.6. Türkiye'nin Durumu	323

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BEPS'İN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. BEPS'İN GENEL DEĞERLENDİRMESİ	325
2. EYLEM PLANLARI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME	329
2.1. Dijital Ekonominin Vergilendirmesi.....	329
2.2. Uluslararası Vergi Sisteminde Uyumunun Sağlanması.....	330
2.3. Vergi İşlemlerinde Özün Önceliğinin Esas Alınması	331
2.4. Uluslararası Vergi Sisteminde Şeffaflığın Sağlanması.....	337
2.5. Vergi Anlaşmalarının Çok Taraflı Sözleşmeyle Tadil Edilmesi. 339	
3. TÜRK VERGİ SİSTEMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRMELER 341	
3.1. Mevzuat Yönünden Genel Değerlendirmeler.....	341
3.2. Eylem Planı Bazında Değerlendirmeler	344
3.3. Uygulama Yönünün Değerlendirmeler	348
SONUÇ	355
KAYNAKÇA.....	363